

AUTEURSRECHT: BETER GOED REGELLEN

WAT MAG WEL EN NIET MET HET WERK VAN JEZELF EN ANDEREN?

Leermiddelen bevatten bronnen zoals foto's, tekeningen, citaten, geluidsfragmenten en natuurlijk teksten. In de meeste gevallen gaat het om auteursrechtelijk beschermd materiaal. Wat mag wel en wat niet en hoe regelt u de "billijke vergoeding"?

Wat houdt het auteursrecht in voor scholen?

Alles wat nieuw of oorspronkelijk is, is door iemand gemaakt of bedacht. Daar rust altijd auteursrecht op. Een school die zomaar gebruikmaakt van andermans werk, loopt het risico van inbreuk op het auteursrecht. Toch hoeft je niet voor elk kopietje toestemming te vragen.

Wat mag de school zonder toestemming overnemen ?

Citeren mag. Het is toegestaan om een kort fragment of een beeld te citeren, als daarbij de bron wordt vermeld. Het citaat moet duidelijk een functie hebben als ondersteuning van een verhandeling (bijvoorbeeld als verklarend voorbeeld) en mag niet vooral een illustratieve functie hebben omdat het bijvoorbeeld zo'n leuk plaatje is.

Artikel 16 van de auteurswet staat verder toe dat onderwijsinstellingen zonder toestemming van de auteursrechthebbenden **gedeelten van publicaties overnemen**. Daarvoor gelden een aantal regels:

Wat is een billijke vergoeding?

Hoe groot de billijke vergoeding is kunt u het beste navragen bij de auteursrechthebbende. Deze vergoeding wordt meestal berekend per overgenomen pagina uit het boek en vermenigvuldigd met de oplage. U kunt ook een afkoopregeling treffen. De precieze afkoopsom wordt per school vastgesteld op basis van feitelijk gebruik in het verleden. U kunt zich ook wenden tot de Stichting PRO (www.cedar.nl), waar de meeste uitgevers de administratieve afhandeling van auteursrechten hebben ondergebracht. Indicatie voor prijzen in het HBO vindt u hieronder.

Geldt het auteursrecht ook voor online lesmateriaal?

Ja, het auteursrecht maakt geen onderscheid tussen online of offline materiaal. De school moet net als bij papieren lesmateriaal nadrukkelijk toestemming krijgen van de rechthebbende voordat niet-kort online of digitaal materiaal in het onderwijs gebruikt mag worden.

Aan welke eisen moet een bronvermelding voldoen?

In het leermiddel moet u het volgende melden:

- de titel van het werk waaruit is overgenomen
- de naam van de uitgever
- het ISBN of ISSN (nummer) van de uitgave
- de naam van de auteur(s)

Deze gegevens mogen afzonderlijk voor- of achterin het leermiddel worden opgenomen, op voorwaarde dat er duidelijk naar het werk (tekst of foto) wordt verwezen.

	Toestemming vragen	Bron vermelden	Vergoeding betalen
Citaat	nee	ja	nee
Kort gedeelte , niet in losse kopieën voor de organisatie of het lesgeven	nee	ja	ja, afkoopsom voor losse kopieën (Reprorecht, 0,29 per leerling)
Kort gedeelte voor in een soort reader	nee	ja	ja (uitgever of PRO) hbo-tarief 0,036 per pagina
Niet-kort gedeelte	ja (uitgever of PRO)	ja	ja (uitgever of PRO) hbo-tarief 0,138 per pagina (inbreuk: 0,191 pp)

Van wie is het lesmateriaal? Van de school of van de schrijver?

Artikel 7 van de auteurswet bepaalt dat het leermateriaal dat door een docent **onder werktijd** is gemaakt eigendom is van de school, tenzij anders is afgesproken.

Om artikel 7 toe te passen zijn een aantal voorwaarden vereist:

- het maken van leermateriaal moet onder de taakomschrijving van de docent vallen
- de leermiddelen moeten volledig binnen schooltijd zijn ontwikkeld

Wilt u als school of docent zekerheid over de auteursrechten, dan kunt u het beste deze rechten vast laten leggen in een auteursovereenkomst. Daarin kan bijvoorbeeld de docent ook zijn auteursrechten overdragen aan de school.

Mag de school het lesmateriaal van een docent-auteur openbaar maken en bewerken?

Zelfs nadat de docent-auteur zijn auteursrecht aan de school heeft overgedragen, behoudt hij zijn persoonlijkheidsrechten. Daarom is het aan te raden om de docent-auteur ook afstand te laten doen van zijn persoonlijkheidsrechten voor zover dat is toegestaan volgens de auteurswet, bijvoorbeeld met deze formulering:

“....De school is te allen tijde gerechtigd wijzigingen in het werk aan te brengen, afzonderlijke gedeelten van de werken openbaar te maken, de werken in combinatie met werken van derden openbaar te maken en/of de werken in een andere didactische context openbaar te maken.”

Dan nog mag de docent-auteur zich verzetten tegen publicatie onder een andere naam dan de zijne of zodanige wijzigingen dat daardoor zijn goede naam wordt geschaad.

Waar vind ik meer informatie?

Specifiek op de diverse onderwijssectoren toegespitste informatie is te vinden op www.auteursrechtenonderwijs.nl. Inclusief een handige lijst met veelgestelde concrete vragen.

Zo'n lijst – samengesteld door de Vereniging van Educatieve Auteurs - staat ook op de SLO-site www.leermiddelenplein.nl/vragen-over-auteursrecht/.

Een handige portal is Cedar (www.cedar.nl), het facilitair bedrijf voor auteursrechtenorganisaties (waaronder Stichting PRO).

Op www.leermiddelenvo.nl vindt u (onder downloads) concrete voorbeelden om auteursrechtelijke bepalingen tussen docent en school vast te leggen.